

Lumikin sydän

SILENE LEHTO

WSOY

ikin

SILENE LEHTO

n

RUNOJA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Tekijä kiittää Alfred Kordelinin säätiötä
ja WSOY:n kirjallisuussäätiötä saamastaan tuesta.

Runot ”Juho Panula” ja ”Käärmeen uudenvuodenlupaus”
on aikaisemmin julkaistu Sunnuntaisuomalaisessa,
jälkimmäinen runo nimellä ”Käärmeen lupaus”.

© Silene Lehto ja WSOY 2014

ISBN 978-951-0-40385-3

Painettu EU:ssa

I.

HÄNEN SYDÄMENSÄ KYLLÄ TIESI

KIRURGI

Toisinaan potilaat väittävät,
että heillä on muistoja,
jotka eivät ole heidän omiaan.
Hölynpölyä, ei sydämellä ole muistia,
ei se ole mikään tunteiden tukikohta,
vaan pelkkä paristo, jonka voi helposti vaihtaa uuteen.
Ihmisen aivot, sen sijaan, ovat poimuttuneet
kuin Gomeran saari: sumu voi äkkiä yllättää
vaeltajan, maiseman – niin helposti voi
kuvitella kaikkea mitä ei ole.

Filosofilla on nyt sydän paikallaan, sanoo sydänkirurgi ja riisuu maskinsa, hän tietää miten suonia sydämessä kuljetetaan. Irtileikattu sydän muistuttaa varjokuvassa vihannesta. Hänen ex-vaimonsa inhosi munakoisoja. Hänen ex-vaimonsa sanoi: ette te koskaan ole yksin, näette kollektiivisia unia, öisin kasvoilla läikkyy aortanpunainen valo. Ennen ensimmäistä sydämensiirtoa hän harjoitteli kulkukoirilla, laboratorion ovelle tervehtii Demikhovin kaksipäinen koira, hänen vaimonsa ei silitä sitä. Hänen rakkauselämästään juorutaan kaikenlaista, eikä ihme, hänen hymynsä säkenöi, välähtää leikkaussalin kiiltävillä pinnoilla. Vain sydämet saavat hänen sydämensä läpäyttämään, ex-vaimo sanoo, jopa katkaravunkin, vaikka sen sydän on pelkkä punainen, sykkivä piste. Hän pesee veitsensä suljettujen ovien takana. Hän antaa lausuntoja: sydänkirurgia ei ole voimalaji. Kollegat sanovat: hän on hyvin pitkäjänteinen mies, hänellä on epätavallisen pitkät raajat. Uutistenlukija sanoo: maailmankuulu sydänkirurgi Christiaan Barnard menehtyi astmakohtaukseen, hän seisoi rantavedessä, sinivalaiden sydämenlyönnit pohkeitaan vasten.

SIIRRE 1

Leikkauksen jälkeen, kesken Teorian,
hän huomasi ajattelevansa pioneja.
Hän rakasti niitä, hänen oli istutettava
niitä takapihalleen. Hän kaipasi Norjaan,
näki unia jäätiköistä kuin olisi edellisessä
elämässään ollut Frankensteinin hirviö:
hän oli matkustettava viipymättä, ja
siellä, kirkasvetisen vuonon rannalla,
katsellessaan heijastustaan vedenpinnasta,
tuo harmaantunut, kaikin puolin
Tove Janssonin Piisamirottaa muistuttava mies
huomasi olevansa onnellinen.

Leikkaussalihoitajilla on ehkä muutakin elämää.
Enimmäkseen he kuitenkin seisovat vihreissään,
juhlallisina kuin kuuset, leikkaussaleissa
joissa ihminen kadottaa yksilöllisyytensä.
Skalpelliin he ojentavat moitteettomasti,
kevyesti kuin huilun, mutta valitettavan usein
he osoittavat toimissaan tarpeetonta hellyyttä.
Leikkipuistoissa he välttelevät toisten vanhempien seuraa.
Olen pannut merkille, miten he hakeutuvat aina vihreimpiin
kohtiin: eräskin heistä seisoo jalavan alla juuri nyt,
valo värjää hänen kasvonsa samanvärisiksi kuin marsilaisilla,
ei häntä huomaisi, jollei tietäisi hänen olevan siellä.

SIIRRE 2

He esittelevät minulle hänen huoneensa,
kirjahyllynsä, valokuvansa, kitaransa,
kivikokoelmansa, he soittavat minulle
hänen keskeneräisiksi jääneet kappaleensa,
he painavat korvansa rintakehäni vasten
kuullakseen hänen sydämensä morsetuksen,
nyt taitaa olla myöhäistä perääntyä, sanoa:
en minä ole mikään meedio, jonka kautta
hän puhuu, jonka silmät pyörivät vinhasti
ympäri kuin hedelmäpelin hedelmät,
heidän surunsa tiivistyy seinille kuin
kosteusvaurio, ei se kuulu minulle, *minä* elän:
valitettavasti hän on pelkkä kuokkavieras
unieni juhliissa, joku jota kukaan ei oikein
tunne, jolle kukaan ei osaa jutella.

ANATOMIAN LUENTO

Tässä näette murhan uhriksi joutuneen henkilön sydämen. Kuten huomaatte, se on käpertynyt kokoon, se on yllätetty, sitä on loukattu, sitä on vaikea saada edes säilytysastiastaan ulos, niin lujasti sydän painautuu pohjaa vasten, koloonsa vetäytyvä meritähti. Tällaisia sydämiä ei milloinkaan saisi siirtää sydänsairaille potilaille. Nämä sydämet pumppeavat pettymystään vieraisiin verenkiertoihin, vieraiden rintalastojen alla ne harjoittavat tahallista takykardiaa: nämä sydämet ovat marttyyriuteen taipuvaisia kuin poliittiset vangit.

s
e u
o u
l m
i o
a t
u t
t e
o n
- on

ei
vät
kä tä
he hel
kos lä
ka in
an ni
ol ta
leet roi
näh sa
neet pi
sa de

CHOPININ SYDÄN

Eikä Ludwika jaksakaan sanoa taukoamatta puhuvalle, kettupuuhkaiselle naiselle, että pianisti on kuollut, eivätkä junat silti lakkaa kulkemasta, naiset kanniskelemasta turhanpäiväisiä hatturasioitaan, että eebenpuisessa laatikossa hänen polvillaan on hänen veljensä sydän säilöttynä brandyyn, kaarteissa sen paino siirtyy polvelta toiselle, niin hauraalla miehellä niin raskas sydän, asemilla mustapukuiset miehet harppovat neljä tuumaa maailmasta irrallaan, nainen kysyy taas jotakin (voisiko joku muu nyt vastata tähän), Ludwika ajattelee, että ei juo brandya enää ikinä, ei koskaan enää palaa Pariisiin, missä Père-Lachaisen kivipaasien alla soivat eläinten käytävissä preludit.

NATSIKENRAALI

Ennen kuin pommikoneet tulevat
ennen kuin kaksisataatuhatta siviiliä
saa surmansa hänen käskystään
hän pelastaa kirkon pilarista
Chopin sydämen, miten hellästi
hän piteleekään rasiaa, niin kuin
se valaisisi hänen kasvonsa,
miten pimeässä hän on, hänen mielensä,
ympärillään kiusallinen näköharha,
luhistuva kaupunki

Itsemurhaajan kotona oli ihmeellisen valoisaa,
peikonlehtien alla piileskeli kissa kuin sademetsässä.
Perhe oli pyytännyt saada hänen sydämensä:
se oli säilötty etanoliin, isoäidin vanhaan kurkkupurkkiin.
Siinä se nyt muljahteli, irtonainen lihas, vanhempien hääkuvan
oikealla puolella. Ei itsemurha ollut hänen sydämensä valinta,
he sanoivat. Hänen sydämensä kyllä tiesi, miten paljon
me rakastimme häntä.

2.

GRIMMIN METSÄ

Lukiko Magda Goebbels lapsilleen Grimmin satuja?

WILHELM GRIMM

Ehkä se oli Gretchen, joka kertoi ensimmäisen sadun, perunankuoret kiertyivät spiraaleiksi, kumahtelivat sankoon kuin omenat, joita he sinkosivat leikkikatapultilla vasten puunrunkoja, talojen kattoja, pyykkiä ripustavan äidin vihaista selkää. Oliko se Jacob, joka keksi laittaa katapulttiin sammakon? Se paiskautui taivaalle raajat levällään, limainen tähti, jolta puuttui yksi sakara, avuttomana kuin keskeneräisen kirkon tornista putoava rakennusmies, eikä hän ikinä ennen ollut pelännyt niin paljon kuin sinä yönä, kun hän oli kuulevinaan portaissa sammakkokuninkaan vetiset askeleet, veljensä lohdullinen (mutta hikinen) käsi omassaan.

JACOB GRIMM KOHTAA H. C. ANDERSENIN

Kuistilla seisoo hämmentynyt herra Andersen, hän ajattelee, että sadut yhdistävät, että mekin todella näemme metsän ja noidan siellä, että sammakko on prinssi, että on mahdollista puhua samaa kieltä, hän haukkoo henkeään kuin maailmaan heitetty latimeria, kummallisen näköinen mies, hän on matkustanut kaukaa, hän ei tiedä missä pitäisi käsiään, hän on sullonut ne piirongin laatikkoon, vanhojen kirjeiden alle, eikä siksi voi nyt kätellä, ajattelen häntä matkalla Euroopan halki, hänen nälkäisiä, yksinäisiä silmiään: jos antaa merenneidon viedä, se ei koskaan tuo takaisin, se ei koskaan tule takaisin.

Mitä jos pieni tulitikkutyttö olisikin lämpimikseen
sytettänyt jonkin rakennuksen palamaan?

Silene Lehdon toinen runokokoelma syöksyy satuihin ja historiaan, yhtä lailla oikeiden kuin kuvitteellisten kuninkaallisten hoveihin, makuuhuoneisiin ja rintalastan alle.

SILENE LEHTO

Lumikin sydän

Jos irvistäisi kuollessaan, niin että kuolinnaamion valaja joutuisi nolostellen ottamaan muottinsa. Jos testamenttaisi ruumiinsa tieteelle, niin että kuninkaalliset hautajaiset jouduttaisiin perumaan, koska ruumista ei olisi. Tai jos toivoisi tuhkauksen ja sirottelen mereen ja oikein kovan tuulen, niin että tuhka ratisisi ministerien höllentyneissä hampaissa vielä seuraavanakin päivänä.

82.2

(KUNINGATAR AJATTELEE KUOLEMAA)

ISBN 978-951-0-40385-3

9 789510 403853